

Komentarz ekonomiczny

Ile do krajowej konsumpcji dodali uchodźcy?

Marcin Luziński, +48 510 027 662, marcin.luzinski@santander.pl

Szacujemy, że za słaby wynik realnej konsumpcji prywatnej w IV kw. 2022 (spadek o ok. 1,6% r/r) częściowo odpowiadał spadek liczby uchodźców z Ukrainy. Nie był to jednak czynnik kluczowy i mógł odjąć od konsumpcji ok. 0,2-0,3% kw/kw, a wkład konsumpcji w uchodźców w ujęciu r/r był dodatni (1 punkt procentowy). W całym roku uchodźcy dodali do krajowej konsumpcji ok. 0,9% w ujęciu realnym lub ok. 15 mld zł nominalnie. W 2023 r., o ile ich liczba utrzyma się na obecnym poziomie, dodadzą do konsumpcji realnie ok. 0,1% r/r, a łączna nominalna wartość ich konsumpcji wyniesie ok. 20 mld zł.

Dość wyraźny spadek konsumpcji w IV kw. 2022 r. (ok. 1,6% r/r) skłonił nas do zastanowienia się, czy mógł być on spowodowany innymi czynnikami poza obniżeniem optymizmu konsumentów oraz spadkiem realnych wynagrodzeń.

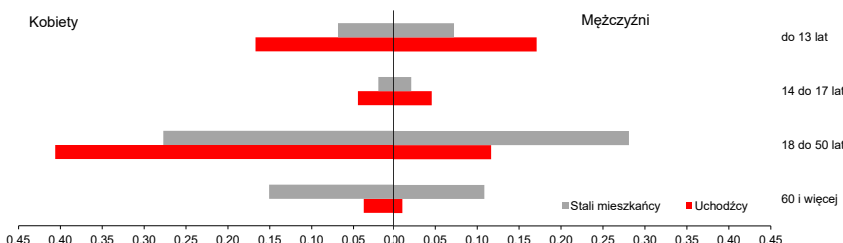
Potencjalnym czynnikiem może być spadek liczby uchodźców z Ukrainy w Polsce. Wg danych o numerach PESEL przyznanym uchodźcom, w IV kw. 2022 r. średnio było ich 1,045 mln wobec 1,297 mln w III kw. 2022 r. Do bardzo wyraźnego i szybkiego spadku tej liczby doszło w październiku: z ponad 1,35 mln na początku miesiąca do 1 mln na jego koniec. Numer PESEL uchodźcy znika z rejestru w przypadku opuszczenia przez niego granic Polski. Naszym zdaniem zastanawiające jest, czemu akurat w październiku miałyby dojść do tak masowych wyjazdów uchodźców. Raczej zakładamy, że po prostu w tym miesiącu dane były korygowane na podstawie informacji Straży Granicznej. Nie należy zatem tych liczb traktować jako prawdy objawionej, ale jednocześnie jest to najlepsza statystyka na ten temat, jaka jest dostępna.

Szacunek konsumpcji uchodźców w 2022 r. – wariant maksymalny

Żeby jednak odpowiedzieć na pytanie, ile od konsumpcji w IV kw. odjęty wyjazd uchodźców, musimy zastanowić się, ile uchodźcy konsumują. Punktem wyjścia dla tego szacunku jest przeciętna konsumpcja w Polsce, która w 2022 r. wyniosła ok. 45 tys. złotych na osobę (dzielimy nominalną konsumpcję z 2021 r.: 1454 mld zł na 37 mln obywateli i korygujemy o inflację CPI). Jeżeli założymy teoretycznie, że wydatki przypadające na jednego uchodźcę były średnio na takim samym poziomie jak wydatki rezydentów, wówczas w szczytowym momencie (III kw. 2022 r.), uchodźcy dodawaliby do konsumpcji ok. 3,5% r/r, spadek ich liczby w IV kw. 2022 r. odjąłby ok. 0,7% kw/kw, a łączna konsumpcja w 2022 r. wyniosłaby nominalnie ok. 40 mld zł.

Jednakże, zastanawiać się można, czy faktycznie przeciętny uchodźca z Ukrainy skonsumował tyle samo, co przeciętny stały mieszkaniec Polski.

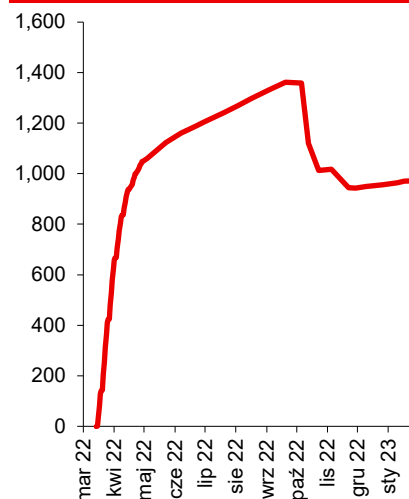
Struktura demograficzna – udział w populacji ogółem poszczególnych grup wg płci i wieku: uchodźcy a stały mieszkańcy Polski, dane na koniec 2022 r.

Źródło: dane.gov.pl, GUS, Santander

Po pierwsze: struktura demograficzna uchodźców jest zupełnie inna niż rezydentów. Około połowa uchodźców to dzieci, wśród nich prawie nie ma mężczyzn i osób w wieku emerytalnym. Dzieci konsumują mniej niż dorośli, a w większych gospodarstwach domowych niektóre wydatki rozkładają się na więcej osób (np. czynsz, telewizja, internet,

Liczba uchodźców z Ukrainy w Polsce, wg wydanych numerów PESEL, tysiące

Źródło: dane.gov.pl, Santander

Departament Analiz Ekonomicznych:

al. Jana Pawła II 17, 00-854 Warszawa
 email: ekonomia@santander.pl
 www: santander.pl/serwis-ekonomiczny
 Piotr Bielski 691 393 119
 Jarosław Kosaty 887 842 480
 Marcin Luziński 510 027 662
 Grzegorz Ogonek 609 224 857

kupno samochodu lub mebli). Np GUS przy porównywaniu gospodarstw domowych o różnej wielkości i strukturze demograficznej stosuje tzw. skalę ekwiwalentności, w której pierwszy dorosły ma wagę 1, a każdy kolejny lub dziecko w wieku 14 lat i powyżej; wagę 0,5, a dziecko w wieku poniżej 14 lat: wagę 0,3.

Po drugie: trudno wyobrazić sobie, by uchodźca wojenny, który nierzadko zostawił lwią część swojego dobytku w ojczyźnie, był w stanie średnio konsumować tyle, co przeciętny obywatel kraju przyjmującego. Inny jest także profil wydatków w czasie: można założyć, że bezpośrednio po przybyciu do nowego kraju uchodźca musi ponieść dodatkowe wydatki na ubrania czy wyposażenie mieszkania, potem jego wydatki będą niższe, ale będą z czasem zbiegać do przeciętnych wydatków rezydentów.

Intuicja podpowiada, że przeciętne wydatki uchodźcy z Ukrainy powinny być niższe niż stałej ludności. Szacunek przedstawiony powyżej (40 mld zł) należy zatem traktować jako górną granicę.

Szacunek konsumpcji uchodźców na podstawie modelu

Konsumpcję uchodźców zbadaliśmy metodami analizy ekonometrycznej. Liczbę uchodźców wg danych PESEL dodaliśmy jako zmienną objaśniającą do naszego modelu, w którym konsumpcja jest objaśniana m. in. sytuacją rynku pracy, gospodarki, kredytu konsumpcyjnego czy świadczeniami społecznymi. Z modelu wynika, że **przeciętna konsumpcja uchodźcy wyniosła w 2022 r. ok. 37% przeciętnej konsumpcji rezydenta**. Roczne wydatki uchodźcy (w przeliczeniu na pełen rok) wyniosły ok. 16,5 tys. zł. To by oznaczało, że w szczytowym momencie uchodźcy dodawali do konsumpcji ok. 1,3% r/r, spadek ich liczby w IV kw. 2022 r. obniżył ten pozytywny wpływ do ok. 1% r/r (a w ujęciu kw/kw odjął 0,2-0,3%). Łączna konsumpcja uchodźców w 2022 r. wyniosła ok. 15 mld zł. Co ciekawe, taki szacunek łącznego wpływu na konsumpcję jest zgodny z naszymi założeniami przedstawionymi w kwietniowym MAKROskopie ([link](#)), w którym jednak spodziewaliśmy się wyższej łącznej liczby uchodźców.

Tutaj należy jednak zrobić zastrzeżenie – w kwartalnym modelu konsumpcji prywatnej mamy na razie tylko 4 niezerowe obserwacje liczby uchodźców, co oznacza że wiarygodność oszacowania nie może być wysoka. 90% przedział ufności oszacowania parametru wskazuje, że konsumpcja przeciętnego uchodźcy może wynosić od 9% do 65% konsumpcji przeciętnego mieszkańca Polski. Wartość parametru była dość odporna na zmiany specyfikacji modelu.

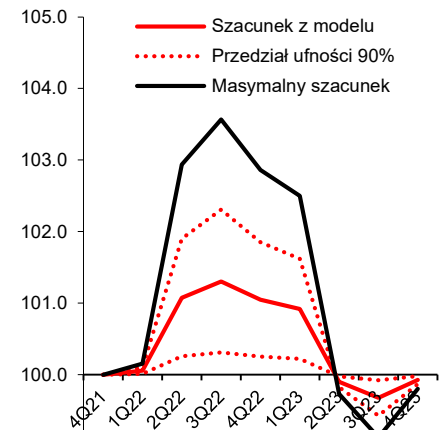
Lekko ujemny wpływ demografii

Jak odmienna struktura demograficzna wpływa na średnią konsumpcję uchodźców? Prawdopodobnie lekko ujemnie. Pewności nie mamy ze względu na brak precyzyjnych danych o gospodarstwach domowych uchodźców.

Gdybyśmy polską populację przeliczyli na jednostki ekwiwalentne wg skali stosowanej przez GUS (zakładamy średnią liczbę osób w gospodarstwie domowym rezydentów równą 2,55, zgodnie z danymi GUS za 2021 r.), uzyskamy ok. 24,7 mln takich jednostek, co daje średnią konsumpcję 67 tys. zł na jednostkę ekwiwalentną w 2022 r. Jeśli przyjmiemy taki sam przeciętny rozmiar gospodarstwa domowego dla uchodźców, w tej grupie uzyskamy konsumpcję ok. 26 tys. zł na jednostkę ekwiwalentną, czyli ok. 39% średniej dla rezydentów (wobec 37% w przypadku średniej konsumpcji per capita). Różnicą między gospodarstwami domowymi przeliczonymi za pomocą skali ekwiwalentności jest w tym przypadku liczba dzieci. Wynik ten oznacza, że większa liczba dzieci w gospodarstwach domowych uchodźców obniża ich średnią konsumpcję o ok. 6% lub 2 punkty procentowe (w porównaniu do rezydentów).

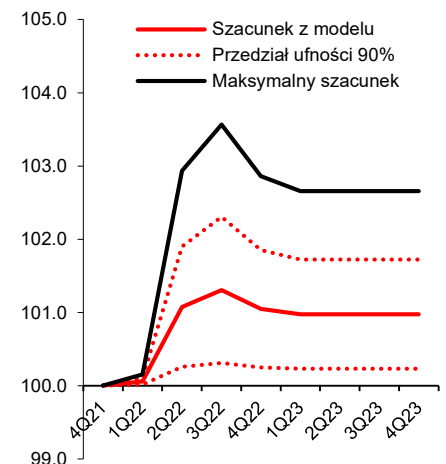
Większa liczba dzieci nie jest jednak jedynym czynnikiem demograficznym wpływającym na średnią konsumpcję. Ważna jest też przeciętna wielkość gospodarstwa domowego. Dlaczego? Jeśli gospodarstwa domowe są małe, to jest ich więcej, a zatem więcej będzie "pierwszych dorosłych" lub "głów rodzin" z wagą 1, a mniej "kolejnych dorosłych" z wagą 0,5 (wg skali ekwiwalentności). Mniejsze gospodarstwa będą zatem przeciętnie wydawały więcej na osobę niż większe. Według naszych obliczeń korzystny efekt większej liczby głów rodzin równoważy się z ujemnym efektem większej liczby dzieci przy średnim rozmiarze gospodarstwa domowego wynoszącym 2,12. Jeśli gospodarstwa domowe są większe, przeważa ujemny efekt, jeśli mniejsze - przeważa dodatni. Nasze szacunki na podstawie [danych NBP](#) sugerują, że gospodarstwa domowe uchodźców są nieco mniejsze od rezydenckich (ok. 2,30), a [dane UNHCR](#), że nieco większe (2,70). **W obydwu przypadkach wniosek jest ten sam - demografia o kilka procent obniża średnią konsumpcję uchodźców.**

Wpływ uchodźców na konsumpcję, analogiczny okres poprzedniego roku = 100

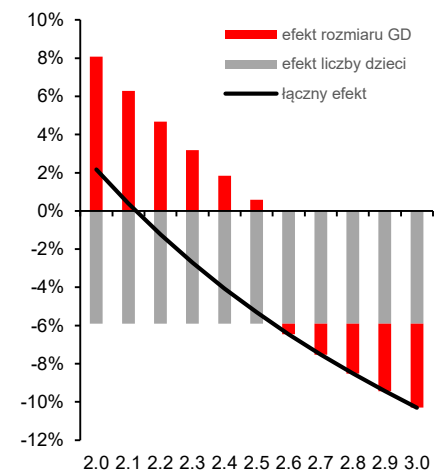
Źródło: Santander

Wpływ uchodźców na konsumpcję, IV kw. 2019 = 100

Źródło: Santander

Średni rozmiar gospodarstwa domowego uchodźców (w osobach) i jego wpływ na średnią konsumpcję (%)

Źródło: Santander

Niniejsza publikacja przygotowana przez Santander Bank Polska S.A. ma charakter wyłącznie informacyjny i nie stanowi oferty ani rekomendacji do zawarcia transakcji kupna lub sprzedaży jakiegokolwiek instrumentu finansowego. Informacje przedstawione w niniejszej publikacji nie mają charakteru porad inwestycyjnych ani doradztwa. Podjęto wszelkie możliwe starania w celu zapewnienia, że informacje zawarte w tej publikacji nie są nieprawdziwe i nie wprowadzają w błąd, jednakże Bank nie gwarantuje dokładności i kompletności tych informacji oraz nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystywanie tych informacji oraz straty, które mogły w konsekwencji tego wyniknąć. Prognozy ani dane odnoszące się do przeszłości nie stanowią gwarancji przyszłych cen instrumentów finansowych lub wyników finansowych. Santander Bank Polska S.A. jego spółki zależne oraz którykolwiek z jego lub ich pracowników mogą być zainteresowani którąkolwiek z transakcji, papierów wartościowych i towarów wymienionych w tej publikacji. Santander Bank Polska S.A. lub jego spółki zależne mogą świadczyć usługi dla lub zabiegać o transakcje z którąkolwiek spółką wymienioną w tej publikacji. Niniejsza publikacja nie jest przeznaczona do użytku prywatnych inwestorów. Klienci powinni kontaktować się z analitykami Banku oraz przeprowadzać transakcje poprzez jednostki Santander Bank Polska S.A. w jurysdykcjach swoich krajów, chyba że istniejące prawo zezwala inaczej. W przypadku tej publikacji zastrzeżone jest prawo autorskie oraz obowiązuje ochrona praw do baz danych. W sprawie dodatkowych informacji, dostępnych na życzenie, prosimy kontaktować się z: Santander Bank Polska S.A., Pion Zarządzania Finansami, Departament Analiz Ekonomicznych, al. Jana Pawła II 17, 00-854 Warszawa, Polska, telefon 22 534 1887, e-mail: ekonomia@santander.pl, www.santander.pl